

Ustacan Əhməd

© Azərbaycan Nağılları. 5 cilddə, 5-ci cild.
Azərbaycan SSR EA Nəşriyyatı, Bakı - 1964

Biri var idi, biri yox idi, Ustacan Əhməd adlı bir kişi var idi. Ustacan Əhməd çox tənbel adam idi. Ərindiyindən evdən eşiyə də çıxmazdı. Arvadı onun tənbelliyindən lap cana gəlmişdi. Arvad bir gün xalasıgilə getmişdi. Ərinin tənbelliyindən xalasına çox danışdı. Xalası ona dedi:

—Bacı qızı, get təzə çörək bişir. Bir neçə dənəsini qarının ağzından həyatəcən düz. Sora ərinə de ki, göydən çörək yağır. O durub qarıya çıxacaq. Elə ki, evdən çıxdı, tez qarını ört, bərk-bərk qıfilla, içəri buraxma. Qoy getsin özünə dolanacaq tapsın.

Xalasının dediyi sözlər arvadın ağına batdı. Ordan çıxıb evinə gəldi. Xəmir yoğurdu. Sac asıb, çörək bişirdi. Necə ki, xalası demişdi, kişisindən xəlvətə bir qədər çörək bişirib qarından həyatəcən düzdü. Sonra üzünü ərinə tutub dedi:

—A kişi, göydən çörək yağır. Nə olar, dur get, bir-ikisini də sən gətir.

Ustacan Əhməd allah-allahnan yerdən qalxıb çölə çıxdı. Arvad o saat qarını örtüb qıfılladı. Ustacan Əhməd bir neçə çörək götürdü, qayıdanda gördü qarı qıfıllıdı. İtələdi, qarı acılmadı. Nə qədər elədi arvad qarını açmadı. Ustacan Əhməd işi başa düşdü. Bildi ki, arvadı onun tənbelliyindən cana gəlib, evə buraxmayacaq, ələcsiz qalib həyatədən çıxdı. Qonşuluqda bir uçuq kalafa var idi, orya gedib başının altını dik elədi, uzanıb yatdı. Bir də oyanıb gördü ki, milçək kül kimi onun üz-gözünə daraşib. Ustacan Əhməd milçəkləri qırmağa başladı. Düz qırx dənə milçək öldürdü. Qlaxıb getmək istəyirdi, bir də baxdı ki, iki siçan deşikdən çıxıb gedir. Yerdən bir daş götürüb atdı, siçanların ikisini də öldürdü. Bir öldürdüyü milçəklərə baxdı, bir də siçanlara baxdı, öz-özünə dedi: “Mən ki, yekə bir pəhlivanmışam? Niyə evdə oturub qalmışam?”. Düz bir ustanın yanına getdi. Bir dəmir papaq qayıdırıb üstündə yazdırdı: “Bir şapalağa qırx ajdaha öldürən, bir daşa iki nəhəng yıxan Ustacan Əhməd mənəm”.

Elə ki, papaq hazır oldu, başına qoyub yola düşdü. Az getdi, çox getdi, gedib bir şəhərə yetişdi. Ustacan Əhməd yaman yorulmuşdu. Şəhərin kənarında bir bağa girdi. Yenə də başının altını dik elədi, uzanıb yatdı. Ustacan Əhməd burda yatmaqda olsun, sizə yeddi qardaş pəhlivanlardan xəbər verim.

Bu bağ yeddi qardaş pəhlivanların bağı idi. Onların qorxusundan bu bağa heç kəs girə bilməzdi. Yeddi qardaş o şəhərin padşahının pəhlivanları idilər. Haman yeddi qardaşın

kiçiyi bağa gəlmişdi. Birdən Ustacan Əhməd gördü. Ona yaxınlaşdı, baxıb gördü yekə bir adamdı, başında bir dəmir papaq var, papağın üstündə də yazılıb: “İki nəhəng yıxan Ustacan Əhməd mənəm”. Kiçik qardaş öz-özünə dedi: “Bu ki, belə qüvvətli pəhlivandı, durar mənə öldürər. Gedim vaxt ikən qardaşlarıma xəbər eləyim”.

Kiçik qardaş bağdan çıxıb, qardaşlarının yanına gəldi, əhvalatı onlara nağıl elədi. Qardaşlar qalxıb bağa əldilər. Ustacan Əhməd hələ də yatırdı. Yeddi qardaş pəhlivanlar onun başındakı dəmir papağa, yazıya baxıb mat-məəttəl qaldılar.

Bu qardaşların Zöhrə adlı bir bacıları var idi. O da pəhlivan idi. Qardaşlar əhd eləmişdilər ki, bacılarını özləri kimi bir pəhlivana əvə versinlər. Böyük qardaş dedi: — Bundan yaxşı pəhlivan olmaz. Bacımızı elə buna verək, bizə köməkçi olsun.

Yavaşca Ustacan Əhmədi yuxudan oyatdılar. Ustacan Əhməd qalxıb oyana-buyana baxdı, yeddi pəhlivani görüb ürəyinə bərk qorxu düşdü. Amma üzə salmayıb özünü tox tutdu. Qardaşların böyüyü dedi: —Ey böyük pəhlivan, sən bura xoş gəlibsən səfa gətiribsən. Biz ölməmişik ki, sən quru yerdə yatıbsan. Dur evə gedək.

Ustacan Əhməd yeddi qardaş pəhlivanların evinə getdi. Qardaşlar onu başda əyləşdirdilər. Xörək yeyəndən sonra öz fikirlərini ona söylədilər. Ustacan Əhməd razı olmayıb dedi: —Yox, indi ki, biz qardaş olduq, elə bacınız da mənim bacımdı.

Bu sözdən sonra qardaşların yanında, Zöhrə xanımın yanında Ustacan Əhmədin hörməti bir qədər də artdı.

Bəli, gün keçdi, ay dolandı, Zöhrə xanım yavaş-yavaş Ustacan Əhmədə bələd oldu. Onun nə yuvanın quşu olduğunu başa düşdü. Amma qız əhvalatı açıb əyan eləmədi.

Qardaşlar gecələr növbə ilə karvan vurmağa gedirdilər. Gün keçdi, həftə dolandı, növbə gəlib Ustacan Əhmədə çatdı. Əhmədin canına qorxu düşdü. Zöhrə xanım baxdı ki, Əhməd yaman qorxur. Gözlədi, gecədən bir xeyli keçəndən sonra Ustacan Əhmədə dedi: —Qardaş, sən evdə qal, bu gecə karvan vurmağa mən gedəcəyəm.

Qız pəhlivan paltarını geyindi, keçindi, yola düşdü. Bərələri keçdi. Elə bir karvan vurdu ki, qardaşları hələ bu vaxta kimi belə karvan vurmamışdı. Qız Ustacan Əhmədə dedi: —Ustacan Əhməd, qardaşlarım xəbər alsalar, de ki, bu karvanı mən vurmuşam.

Qardaşlar gəlib gördülər evdə o qədər var-dövlət var. sayı-hesabı yoxdu. Dedilər:

—Pəhlivan, bu karvanı sən vurdun?

Ustacan Əhməd dedi:

—Bəs mən vurmayanda kim vuracaqdı?

Qardaşlar onun igidliyinə afərin dedilər. Bu vaxtdan bir müddət keçdi. Günlərin bir günü bir özgə padşah bu şəhərin padşahının üstünə qoşun çəkdi. Padşah qardaşları yanına çağırtdı. Qardaşlar Ustacan Əhməd də özləri ilə aparmaq istədilər. Ustacan Əhmədin bağı yarıldı. Üzünü qardaşlara tutub dedi:

—Məni bir tabuta qoyun, bərk-bərk sarıyın, padşahın yanına elə aparın. Yoxsa acığım tutar, yolda adam-zad öldürərəm.

Pəhlivanlar bir tabut düzəldilər. Ustacan Əhmədi tabuta qoyub bərk-bərk sarıdılar.

Götürüb şahın yanına apardılar. Şah uzaqdan tabutu görüb bikiş oldu. Öz-özünə dedi: “Yəqin yeddi qardaşlardan ölən vər”. Gözlədi, qardaşlar gəlib çatdılar. Soruşdu:

—Pəhlivalar, bu nədi?

Böyük qardaş dedi:

—Şah sağ olsun, buna bir şapalağa qırx əjdaha öldürən, bir daşa iki nəhəng yıxan Ustacan Əhməd deyərlər. Bunu tabuta onun üçün gətirdik ki, birdən acığı tutar, vurub adam-zad öldürər.

Padşah şad oldu. Pəhlivanlar atlanası oldular. Hərəsi bir yaxşı at mindi. Ustacan Əhmədi fikir götürdü. Nə eləsin, nə eləməsin? Üzünü padşaha tutub dedi:

—Şah sağ olsun, mənə gərək elə at verəsən ki, minənədə beli qırılmasın.

Padşah fikirləşdi ki, “Deyəsən bu zor pəhlivandı”. Ona dedi:

—Yaxşısı budu ki, özün töyləyə get, hansı at xoşuna gəlir, yaxşısı, özün seç min get.

Ustacan Əhməd töyləyə getdi. Gördü töylədə elə atlar var ki, səmtinə getmək olmur, yerlə, göylə əlləşir. Qorxusundan heç birinə yaxınlaşa bilmədi. Göz gəzdirdi, gördü töylənin dibində bir sakit at görünür. Yavaş-yavaş bu ata yaxınlaşdı. Gördü bu at heç tərənəm. Barmağını uzadıb atın böyrünə vurdu. Gördü at qulaqlarını salladı. Əhməd baxdı ki, bu at xalis yabıdı, özü də yük yabısı. Sevinib ürəyində dedi: “Yaxşı tapmışam. Bunu minib bir tərəfdə daldalanaram, dava qurtarandan sonra gələrəm”. Atın yüyənini tutub eşiyə çıxartdı. Bir istədi minsin. Bir də fikirləşdi ki: “özüm minərəm, birdən tərənəm-elər yığılaram”. Üzünü pəhlivanlara tutub dedi:

—Mən birdən sıçrayıb ata minsəm, qorxuram atın beli qırılsın. Siz məni götürün yavaşca atın belinə aşırın.

Yeddi qardaşlar Ustacan Əhmədi götürüb atın belinə aşırdılar. Ustacan Əhməd gördü at o qədər hündürdür ki, yıxılsa beyin burnundan gələcək, yenə üzünü qardaşlara tutub dedi:

—Mən çox acıqlıyam. Atı sürüb gedəndə ayaqlarımla vurub evləri, imarətləri uçurdaram. Mənim ayaqlarımı yeddi qat kəndirlə atın qarnının altından möhkəm-möhkəm bağlayın.

Qardaşlar yeddi qat kəndirlə Ustacan Əhmədi atın belinə möhkəm sarıdılar.

Sən demə bu at yel atı imiş. Yel atının da xasiyyəti belədi. Nə qədər ki, dayanıb, yabıya oxşayır. Elə ki, üstünə minib yüyənini boşaltdın, daha üzünü görmə. Yel kimi uçar.

Bəli, elə ki, hər şey hazır oldu, qardaşlar yola düşdülər. Yel at da yüyəni boş görən kimi götürüldü. Ha orda, ha burda at Ustacan Əhmədi bir meşəyə saldı. Əhməd əl atıb ağacaların budağından tuturdu. At daha da ürküdü. Ustacan Əhməd bir yekə ağacdan

yapışdı. Ağac kökündən qopub Əhmədin əlində qaldı. At daha da havalandı, meşədən çıxıb, özünü düşmən qoşunun içinə saldı. Ustacan Əhməd qışqırırdı:

—Ə, qoymayın, ə, saxlayın!

Ustacan adamları harayına çağırırdı ki, atı saxlasınlar. Qoşun əhli də elə bilirdilər ki, onları qırmağa gəlir. Ustacan Əhməd qoltuğunda ağac, girdi qoşunun içinə. Qoşun ağac altında qalıb qırılırdı. Hamı onu div hesab eliyib, hərəsi bir yana dağıldı. Ona kimi yeddi qaraş pəhlivanlar da gəlib çıxdılar. Baxıb gördülər ki, Ustacan Əhməd qoşunu dağıdıb, “Ə, qoymayın” deyib meydanda atı o tərəfə, bu tərəfə dördəmləyir. Yeddi qardaş pəhlivanlar elə hesab elədilər ki, Ustacan Əhməd qoşunu dağıdıb, gözü qızdığından onları tanımır. Atdan düşüb onun atının yüyənindən tutdular. Böyük qardaş yalvarıb dedi:

—Ay pəhlivan, biz sənin qardaşlarınıq, sənə köməyə gəlmişik. Amandı bizi qırma Ustacan Əhməd handan-hana özünə gəlди. Sonra lovğalanıb dedi:

—Yaxşı ki, atı tutub məni sakitləşdirdiniz. Yoxsa mənim ki, gözüm qızdı, heç kəsi tanımıram.

Yeddi qardaş pəhlivanlar Ustacan Əhmədi ədəb-ərkanla atdan düşürüb padşahın yanına apardılar.

Padşah soruşdu:

—Nə oldu? Niyə dava eləməyib, tez qayıtdınız?

Pəhlivanlar Ustacan Əhmədi göstərib dedilər:

—Şah sağ olsun, biz qoşuna çatmamış Ustacan Əhməd qoşunun qırılıb dağıtdı. Biz o vaxt yetişdik ki, meydan boşdu. Az qalmışdı bizi də qırsın.

Padşah dedi:

—Məni istəyənlər Ustacan Əhmədə xələt versin!

Ustacan Əhmədə o qədər qızıl, gümüş verdilər ki, sayı-hesabı olmadı.

Ustacan Əhməd xələti alandan sonra padşaha dedi:

—Şah sağ olsun, mənim bir kiçik səfərim var, izin versən gedərəm.

Padşah dedi:

—Səni tək buraxa bilmərəm. Qoşun götür, yeddi qardaşlarla bərabər get, yenə tez qayıt.

Ustacan Əhməd dedi:

—Mən böyük səfərlərə qılınc çəkib tək gedirəm. Belə kiçik səfər üçün qoşun mənim nəyimə lazımды?

Padşah Ustacan Əhmədin cürətinə məəttəl qalıb dedi:

—Pəhlivan sənin igid olmağını bu günkü qoçaqlığından bildim.

Ancaq səfərin şöhrətli olmaq üçün yenə özünlə bir qədər qoşun götür.

Ustacan Əhməd dedi:

—Padşah sağ olsun, sözünü yerə sala bilmirəm. Odu ki, özümlə qırx qarabaş götürəcəyəm, qırx da qul.

Padşah hökm elədi, yaxşı atlar gətirdilər. Qırx qarabaş, qırx qul atlandı. Ustacan Əhməd də yel atına mindi. Bit at da yəhərləyib yeddi qardaşlardan birinin yedəyinə verdi.

Ustacan Əhməd bunlarla yola düşdü. Az getdilər, çox getdilər, gedib Ustacan Əhmədin evinə çatdılar.

Qonşular bu cahı-cələli görüb Ustacan Əhmədin arvadına xəbərə getdilər. Arvad qapıya çıxıb, gördü əri Ustacan Əhməd bir cəlalla gəlir, gəl görəsən! Ustacan Əhməd arvadına dedi:

—Arvad, sən haqlı imişsən. Tənbəllik ki, var, adamın bədbaxtlığıdı, adamı paslandırır. Adam tənbəl olmasa dağı dağ üstə qoyar. İndi mən pəhlivan Ustacan Əhmədəm, dur gedək.

Ustacan Əhmədin əmri ilə qarabaşlar, qullar atdan düşdülər. Özləri ilə gətirdikləri təzə paltar Arvada geyindirdilər. Gətirdikləri boş ata mindirdilər. Geri qayıdıb qardaşlar olan şəhərə gəldilər.

Ustacan Əhməd padşahın yanında qaldı. Keflə-damaqla ömür keçirdilər. Göydən üç alma düşdü. Biri nağıl söyləyənin, biri nağıla qulaq asanın, biri də kənardan baxanın. Siz deyın görək insafla böldüm, ya yox?

Veb direktor: Betti Bleyer

Mətni yığdı: Nərgiz Abadi

Veb üçün hazırladı: Ülviyyə Məmmədova

AZERİ.org qoyuldu: oktyabr, 2003-cü il